

Finansutskottets betänkande

1981/82: 39

om ändring i lagen (SFS 1934: 437) för Sveriges riksbank och i lagen (RFS 1975: 6) med reglemente för riksbanken (Bankoreglementet) (förs. 1981/82: 19)

I förslag 1981/82: 19 har fullmäktige i riksbanken föreslagit riksdagen att anta vid förslaget fogade förslag till lag om ändring i lagen (1934: 437) för Sveriges riksbank och lag om ändring i lagen (RFS 1975: 6) med reglemente för Sveriges riksbank (bankoreglementet).

Förslagen avser ordningen för preskription av äldre riksbankssedlar och inlösen av preskriberade sedlar, skyldighet att till förvar motta vissa värdepapper samt utlåning till bankaktiebolag utan säkerhet.

Lagförslagen har följande lydelse:

Lag om ändring i lagen (1934: 437) för Sveriges riksbank

Härigenom föreskrivs att 6, 17 och 24 §§ lagen (1934: 437) för Sveriges riksbank¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Av riksbanken utgivna sedlar skola utgöra lagligt betalningsmedel.

Föreslagen lydelse

6 §²

Av riksbanken utgivna sedlar skola utgöra lagligt betalningsmedel. *Sedlar av typ som ej längre utgives upphöra att vara lagligt betalningsmedel från dag som fullmäktige beslutar.*

17 §³

Riksbanken må driva utlåningsrörelse medelst:

a) diskontering av växlar, som förfalla till betalning inom sex månader;	
b) utlåning mot förbindelse till återbetalning antingen å bestämd tid av högst sex månader eller ock efter högst tre månaders uppsäg-	b) utlåning mot förbindelse till återbetalning antingen å bestämd tid av högst sex månader eller ock efter högst tre månaders uppsäg-

¹ Ändrad senast SFS 1981: 109.

² Senaste lydelse SFS 1974: 569.

³ Senaste lydelse SFS 1977: 1148.

Nuvarande lydelse

ning samt mot pant av obligationer, aktier eller andra värdepapper; dock att kommun och annan därmed jämförlig samfällighet må, på ovan stadgade återbetalningsvillkor, kunna erhålla lån utan annan säkerhet än dess egen förbindelse;

c) utlåning mot förbindelse till återbetalning å bestämd tid av högst sex månader i förening med panträtt, som upplåtits i varor satta i förvar hos tredje man, vilken förbundit sig att hålla dem eller deras värde riksbanken tillhanda, för så vitt den, som åtagit sig förbindelsen, provas därför vederhäftig;

d) beviljande på högst tolv månader av kredit i checkräkning mot pant av svenska statens, allmänna hypoteksbankens eller konungariket Sveriges stadshypoteksskassas obligationer eller, intill ett belopp av femton miljoner kronor, mot annan säkerhet.

Riksbanken får dessutom bevilja Sveriges Investeringsbank Aktiebolag kredit i checkräkning, intill ett belopp av tvåhundra miljoner kronor, utan annan säkerhet än bolagets egen förbindelse.

24 §

Riksbanken må till förvar emottaga guld och silver, myntat eller i plants, ävensom obligationer, aktier och andra värdepapper samt gods under försegling, *åliggande det riksbanken att vid huvudkontoret i öppet förvar emottaga värdepapper, som för sådant ändamål överlämnas från statens myndigheter eller som på grund av särskilt stadgande nedsättas i riksbanken.*

Föreslagen lydelse

ning samt mot pant av obligationer, aktier eller andra värdepapper; dock att kommun och annan därmed jämförlig samfällighet *samt svenskt bankaktiebolag* må, på ovan stadgade återbetalningsvillkor, kunna erhålla lån utan annan säkerhet än dess egen förbindelse;

d) beviljande på högst tolv månader av kredit i checkräkning mot pant av svenska statens, allmänna hypoteksbankens eller konungariket Sveriges stadshypoteksskassas obligationer eller, intill ett belopp av femton miljoner kronor, mot annan säkerhet; *dock att svenskt bankaktiebolag må kunna erhålla kredit i checkräkning utan annan säkerhet än dess egen förbindelse.*

Riksbanken må till förvar emottaga guld och silver, myntat eller i plants, ävensom obligationer, aktier och andra värdepapper samt gods under försegling.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1982.

Lag om ändring i lagen (RFS 1975: 6) med reglemente för riksbanken (Bankoreglementet)

Härigenom föreskrivs att 2 § 2 mom. lagen (RFS 1975: 6) med reglemente för riksbanken (Bankoreglementet)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 § 2 mom.

Fullmäktige får medge inlösen av bristfälliga och förslitna sedlar samt ersättning för helt förstörda sedlar.

Fullmäktige får medge inlösen av bristfälliga och förslitna sedlar *och av sedlar som ej längre är lagligt betalningsmedel* samt medge ersättning för helt förstörda sedlar.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1982.

Utskottet

Bakgrunden till bankofullmäktiges förslag beträffande *preskription av äldre sedlar m. m.* är att man börjat arbeta med att få fram en ny sedelserie. Som ett led häri bör enligt fullmäktige förberedas preskription av vissa äldre sedlar som alltså är lagligt betalningsmedel. Detta skulle enligt förslaget ske genom att fullmäktige genom ett tillägg till 6 § riksbankslagen fick rätt att fastställa den tidpunkt från vilken äldre sedlar ej längre skall vara lagligt betalningsmedel.

I regeringsformen 9 kap. 13 § stadgas att endast riksbanken har rätt att utgiva sedlar. Vidare föreskrivs där att bestämmelser om penning- och betalningsväsendet i övrigt meddelas genom lag. Av 6 § riksbankslagen framgår att av riksbanken utgivna sedlar skola vara lagligt betalningsmedel.

Av det nu sagda följer enligt utskottets uppfattning att sedelutgivningen – liksom myntväsendet – skall regleras genom lag och alltså hör till riksdagens kompetensområde. Det torde därför knappast vara möjligt för riksdagen att delegera beslut rörande preskription av äldre sedlar till fullmäktige i riksbanken. Därtill kommer – som fullmäktige själva framhåller i sin skrivelse – att det i samband med förarbetena till den nya preskriptionslagen (1981: 130) slogs fast att riksbankens sedlar inte längre kan anses medföra någon fordran utan utgör ett betalningsmedel med självständigt värde som inte är föremål för preskription (prop. 1979/80: 119, s. 88). Det var annorlunda på den gamla grundlagens tid, då riksbanken i princip var skyldig att vid anfordran inlösa dessa sedlar "med guld efter deras lydelse" om det inte rådde "krig, krigsfara eller svår penningkris".

¹ Ändrad senast RFS 1979: 2.

Med hänvisning till vad nu anförts avstyrker utskottet bifall till fullmäktiges förslag rörande ordningen för preskription av äldre riksbankssedlar. Utskottet är samtidigt medvetet om att frågan om begränsning av äldre sedlars giltighet som lagligt betalningsmedel och regler för deras utbyte mot nya sedlar bör lösas i samband med tillkomsten av en ny sedelserie. Det torde få ankomma på fullmäktige i riksbanken att återkomma med förslag härom till riksdagen.

Beträffande fullmäktiges förslag om *upphörande av riksbankens skyldighet att till förvar mottaga vissa värdepapper* respektive om *utlåning till bankaktiebolag utan säkerhet* har utskottet intet att erinra. Förslagen tillstyrks.

Utskottet avstyrker således fullmäktiges förslag till ändring av 6 § riksbankslagen och 2 § 2 mom. bankoreglementet men tillstyrker fullmäktiges förslag beträffande 17 och 24 §§ riksbankslagen.

Utskottet hemställer

att riksdagen med anledning av fullmäktiges i riksbanken förslag 1981/82: 19 antar följande förslag till

Lag om ändring i lagen (1934: 437) för Sveriges riksbank

Härigenom föreskrivs att 17 och 24 §§ lagen (1934: 437) för Sveriges riksbank¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 §²

Riksbanken må driva utlåningsrörelse medelst:

a) diskontering av växlar, som förfalla till betalning inom sex månader; b) utlåning mot förbindelse till återbetalning antingen å bestämd tid av högst sex månader eller ock efter högst tre månaders uppsägning samt mot pant av obligationer, aktier eller andra värdepapper; dock att kommun och annan därmed jämförlig samfällighet må, på ovan stadgade återbetalningsvillkor, kunna erhålla lån utan annan säkerhet än dess egen förbindelse;	b) utlåning mot förbindelse till återbetalning antingen å bestämd tid av högst sex månader eller ock efter högst tre månaders uppsägning samt mot pant av obligationer, aktier eller andra värdepapper; dock att kommun och annan därmed jämförlig samfällighet <i>samt svenskt bankaktiebolag</i> må, på ovan stadgade återbetalningsvillkor, kunna erhålla lån utan annan säkerhet än dess egen förbindelse;

c) utlåning mot förbindelse till återbetalning å bestämd tid av högst sex månader i förening med panträtt, som upplåtits i varor satta i förvar hos

¹Ändrad senast SFS 1981: 109.

²Senaste lydelse SFS 1977: 1148.

Nuvarande lydelse

tredje man, vilken förbundit sig att hålla dem eller deras värde riksbanken tillhanda, för så vitt den, som åtagit sig förbindelsen, provas därför vederhäftig:

d) beviljande på högst tolv månader av kredit i checkräkning mot pant av svenska statens, allmänna hypoteksbankens eller konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationer eller, intill ett belopp av femton miljoner kronor, mot annan säkerhet.

Föreslagen lydelse

d) beviljande på högst tolv månader av kredit i checkräkning mot pant av svenska statens, allmänna hypoteksbankens eller konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationer eller, intill ett belopp av femton miljoner kronor, mot annan säkerhet; *dock att svenskt bankaktiebolag må kunna erhålla kredit i checkräkning utan annan säkerhet än dess egen förbindelse.*

Riksbanken får dessutom bevilja Sveriges Investeringsbank Aktiebolag kredit i checkräkning, intill ett belopp av tvåhundra miljoner kronor, utan annan säkerhet än bolagets egen förbindelse.

24 §

Riksbanken må till förvar emottaga guld och silver, myntat eller i plants, ävensom obligationer, aktier och andra värdepapper samt gods under försegling, *åliggande det riksbanken att vid huvudkontoret i öppet förvar emottaga värdepapper, som för sådant ändamål överlämnas från statens myndigheter eller som på grund av särskilt stadgande nedsättas i riksbanken.*

Riksbanken må till förvar emottaga guld och silver, myntat eller i plants, ävensom obligationer, aktier och andra värdepapper samt gods under försegling.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1982.

Stockholm den 18 maj 1982

På finansutskottets vägnar

ERIC ENLUND

Närvarande: Eric Enlund (fp), Lars Tobisson (m), Rolf Rämgård (c), Paul Jansson (s), Bo Siegbahn (m), Per-Axel Nilsson (s), Anita Gradin (s), Roland Sundgren (s), Christer Nilsson (s), Mona S:t Cyr (m), Torsten Karlsson (s), andre vice talmannen Thorsten Larsson (c), Karin Flodström (s), Paul Grabö (c) och Åke Persson (fp).

